

Gudstjenesteguide

En forklaring til det som skjer i gudstjenesten
Utarbeidet av sokneprest Sakarias Ingolfsson

Ordet gudstjeneste er sammensatt av ordene Gud og tjeneste. Men hvordan henger de sammen? Er det Gud som tjener, eller han som blir tjent?

I **Matt 10:45** sier Jesus: “For heller ikke Menneskesønnen er kommet for å la seg tjene, men for selv å tjene og gi sitt liv som løsepenge for mange.”

I gudstjenesten møter vi den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus. Han tjener oss i ord og sakrament, og vi svarer med å tjene ham i bønn og bekjennelse.

Presten har et særlig Guds kall til å lede menigheten i gudstjenesten. Som en tommelfingerregel står presten vendt mot menigheten når han taler Guds ord, og vendt mot alteret når han leder menigheten i bønn.

Gudstjenesten er sammensatt av fem hoveddeler: Forberedelsen, Ordets del, respons, Herrens nattverd og avslutning.

Forberedelsen

Vi forbereder oss for et møte med Gud ved å bekjenne våre synder og be om Guds hjelp.

Preludium = musikalsk intro

Preludium er latin og betyr forspill. Det gir et signal om å legge fra seg det som forstyrrer og finne roen.

Inngangssord = kom inn i Guds fred.

En bønn fra presten, om at Gud skal gi oss sin evige fred som overgår all forstand. Videre kan presten gi praktisk informasjon angående dagens gudstjeneste.

Inngangsbønn

Gudstjenesten forberedes med inngangsbønnen hvor vi ber Gud om å åpne våre hjerter slik at han kan arbeide med oss. Dette er en del av vårt dansk-norske gudstjenestearv.

Inngangssalme

Sang i menigheten er noe som vi finner gjennom hele frelseshistorien. Bibelen har til og med sin egen salmebok med 150 ulike salmer, og vi lærer at også englene synger om og for Gud.

Salmesangen kan være en form for undervisning, hvor vi bruker toner for å lære om vår Gud. Den kan også være en måte å be til ham, eller å forkynne hans store gjerninger for hverandre. Dette får en egen dybde når vi bruker salmer fra hele kirkens historie. Slik pleier vi fellesskapet, ikke bare på tvers av ulike kulturer, men også på tvers av tid og rom.

Synsbekjennelse

= å snakke sant om deg selv

I synsbekjennelsen erkjenner vi sammen at vi er syndige mennesker, som står under Guds dom, og ber om Kristi nåde for våre synder.

Presten trøster menigheten med Guds løfte om syndenes forlatelse (**1 Joh 1:8-9**).

I enkelte gudstjenester utvides dette leddet til Allment skriftemål. Da bruker vi en litt lengre synsbekjennelse, og presten tilsier syndenes forlatelse til den enkelte ved alteringen (**Joh 20:19-23**).

Kyriebeønn = å be om hjelp

Kyrie eleison er gresk og betyr: Herre, miskunne deg/ha barmhjertighet.

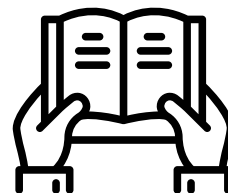
I tillegg til syndenes forlatelse, trenger vi også at Gud frir oss ut fra en fallen verden (**1 Mos 3:17**). I Kyriebønnen ber vi derfor om Guds hjelp for oss selv og andre (**Mark 10:47**). Videre er Kyriebønnen en erklæring av at Jesus er Herren, *Kyrios* (**Rom 10:9**).

Vi kan gjerne bruke Kyriebønnen i vårt daglige liv, som en kort og enkel bønn om Guds hjelp - ikke minst når vi ikke finner andre ord: “Herre miskunne deg over oss!”

Gloria = å takke i glede

Lovsangen (Gloria) er den rette respons på den nåde Gud har vist oss allerede (**Åp 5:11-14**), og som han har lovet å fortsatt vise oss. Vi bruker de samme ordene som englene på Betlehemsmarken i Juleevangeliet (**Luk 2:14**):

“Ære være Gud i det høyeste. Og fred på jorden blant mennesker er Guds velbehag.”

Ordets del

Vi hører opplesning fra Guds ord, og utleggelsen av det i undervisning og forkynnelse.

Salme og Barnas stund

= *Gudstjenesten er for alle*

Gudstjenesten er for både barn og voksne. Noen ganger gir vi derfor litt ekstra oppmerksomhet til barna, for å forklare hva gudstjenesten og talen handler om.

Tekstlesning = Gud taler til oss

Når vi leser fra Guds ord i Bibelen, taler Gud til oss. Helt fra Synagogens tid og fra den tidlige kirken har dette vært sentralt i gudstjenesten (**1 Tim 4:13**). Derfor leser vi både fra det gamle og det nye testamente. En bredde i tekst- og temavalg sikres ved at ulike tekster knyttes til de forskjellige søndagene og høytidene i kirkeåret.

Menigheten svarer på tekstlesningen med å anerkjenne at Guds ord er livets ord. Vi bruker ordene til apostelen Peter i **Joh 6:68**.

I vår daglige bibellesning husker vi at Det gamle og nye testamente er livets ord fra Gud. Vi leser det gamle testamente i lys av det som Gud har åpenbart for oss i det nye testamente.

Salme før prekenen

Preken = forkynnelsen av Guds ord.

Forkynnelsen av Guds ord er et nådemiddel. Presten leser søndagens prekentekst og forklarer den. Han kaller menigheten til å bekjenne sine synder og ta imot syndens forlatelse (**1 Tim 4:16, Rom 10:17**).

Respons

Vi responderer på forkynnelsen ved å bekjenne vår tro, gi av våre midler og be til Gud

Trosbekjennelsen

= å snakke sant om Gud

Vi svarer på kallet om å tro på Gud med ordene „Jeg tror...“ I trosbekjennelsen setter vi i fellesskap ord på troen vår.

Å kunne trosbekjennelsen utenat og av hjertet utrunder oss til offentlig vitnesbyrd om de grunnleggende sannhetene i vår tro.

Menighetens forbønn

= å snakke med Gud

Bibelen minner oss om å be, ikke bare for oss selv, men også for hele verden, og ikke minst for dem som styrer i landet vårt (1 Tim 2:1-4). I fellesskap legger vi alt dette frem for Gud i gudstjenesten. Det er mulig å be om at personlige bønnemener blir tatt opp, eller en kan be selv under den frie bønn.

Vi kan bruke de mange behov vi ber for under menighetens forbønn som en modell for vårt eget, daglige bønneliv.

Dåp, konfirmasjon, medlemsopptakelse

I Apg 2:41 ble de som hørte Guds ord og tok imot det døpt til den treenige Guds navn. Slik ble de også tatt opp i hans menighet, og fikk deretter ta imot Herrens nattverd. Det passer derfor godt at både dåp og konfirmasjon og medlemsopptakelse skjer etter preken og før nattverden.

Ofring = Å dele Guds gaver med andre

Vi gir videre av de goder som Gud har velsignet oss med. Pengene brukes til å drifte menigheten og sikre at det fortsatt er arbeidere som kan forkynne evangeliet for oss og for andre.

Salme

Takkebønn

Vi takker Gud for at han har velsignet oss, slik at vi kan dele videre med andre.

Herrens nattverd

I Herrens nattverd møter vi Jesu Kristi nåde på en konkret måte i brød og vin.

Den korte dialogen i begynnelsen av nattverdsfeiringen kalles for prefasjonen. Den har vært en del av kirkens nattverdsfeiring ihvertfall siden begynnelsen av 200-tallet.

Hilsen

Hilsenen finner vi flere plasser i Bibelen. Presten står foran menigheten som Jesu Kristi tjener. Han taler Guds fred til menigheten. Når menigheten svarer „og med din Ånd“ (2 Tim 4:22) anerkjenner de prestens gudgitte kall.

Takkebønn før nattverden

Hele frelseshistorien har sitt midtpunkt i Kristus. Når vi samles til nattverd og ber vår bordbønn er det naturlig at det er nettopp der fokuset ligger.

Jesu eget legeme og blod er tilstede og nærværende i nattverdens brød og vin.

Vi synger ordene til englene i Jes 6:3 og salmeordene fra Matt 21:9 for å anerkjenne dette store mysterium:

“Hellig, hellig, hellig er Herren Sebaot, all jorden er full av hans herlighet. Hosianna i det høyeste. Velsignet være ham som kommer i Herrens navn.”

Videre ber vi Gud om å gjøre oss verdige til å ta imot nattverden, slik at vi også én dag skal samles igjen i hans rike.

Herrens bønn

Vi ber bønner som Jesus selv lærte oss å be. Det passer godt å be “Gi oss i dag vårt daglige brød” og “tilgi oss vår skyld” rett før vi tar imot livets brød i nattverden (Matt 6:9-13).

Herrens innstiftelsesord

Innstiftelsesordene er en gjentakelse av ordene som Jesus selv brukte når han innstiftet nattverden for første gang (Matt 26:26-28, Mark 14:22-24, Luk 22:19-20, 1 Kor 11:23-25). Ordene gjør nøyaktig det de sier og gir oss Kristi legeme og blod med brødet og vinen.

Du Guds Lam

Sangen om Guds lam er et vitnesbyrd om at Jesus gav seg selv som offerlam til soning for våre synder (Joh 1:29).

Nattverdsmåltidet

Når vi går frem til Herrens bord tar vi imot brødet og vinen. Hver og en av oss får høre de samme ordene om Jesus sa til sine disipler: “Dette er Jesu legeme” og “Dette er Jesu blod.”

Takkebønn etter nattverden

Etter nattverden ber vi en bønn og takker for den store gaven som Gud har gitt oss.

Avslutning

Mettet med Guds gode gaver sendes vi forsterket tilbake til hverdagen.

Velsignelsen

I 4 Mos 6:24-26 gav Gud disse velsignelsesordene til Aron, som han skulle bruke for å velsigne Israels folk. På samme måte som vi begynner Gudstjenesten i Jesu navn, sendes vi også ut med Herrens navn:

“Herren velsigne deg og bevare deg. Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig. Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred.”

Slutningssalme

Utgangsbønn

Når gudstjenesten er slutt takker vi Gud for at han har tjent oss med ord og sakrament. Vi ber om at disse gavene skal bære frukt i livene våre i uken som kommer.

Postludium = musikalisk avslutning

Postludium er latin og betyr etterspill. Her gis det rom for ettertanke og refleksjon.

Kunngjøringer

Til slutt er det rom for kunngjøringer, informasjon og ulike beskjeder om hva som skjer i menigheten.

Illustrasjon: pastor by Eucalypt from the Noun Project

Illustrasjon: Chalice and Bread by Alvaro Cabrera from the Noun Project